

"HEI, MUL OIS YKS JUTTU..."

TIETOA VAUVAN TAI TAAPEROIKÄISEN KANSSA TYÖSKENTELEVÄLLE AIKUISELLE

LUPA AUTTAA!

TIETOA VAUVAN JA TAAPEROIKÄISEN KANSSA TYÖSKENTELEVÄLLE AIKUISELLE

Vanhempien vaikeudet heijastuvat koko perheeseen. Pikkulapsiperheissä vanhemman ollessa kuormittunut tai esimerkiksi psyykkisesti huonosti voiva, vauva voi jäädä vaille tarvitsemaansa hoivaa tai tulla laiminlyödyksi. Aina vanhempi ei huomaa ajatella kuormittavia tilanteita vauvan kannalta. On tärkeää, että aikuiset tunnistavat laiminlyönnin ja kaltoinkohtelun oireet ja osaavat puuttua tilanteeseen.

Merkkejä vauvan/pikkulapsen altistumisesta häntä vahingoittaneelle tapahtumalle tai olosuhteelle (huomattava ettei yksittäisestä oireesta voi päätellä tapahtuman luonnetta). Merkkejä tai oireita vauvan voinnissa tai kehityksessä voivat olla seuraavat:

- vauva tekee hoitamattoman vaikutelman
- vauva on iloton ja hiljainen
- vauva on ylivilittynyt, jännittynyt, käsittelyssä jäykistyvä
- vauva välttelee katsekontaktia
- vauvalla on syömis- ja univaikeuksia
- pikkulapsi ei hae lohtua tai apua vanhemmalta
- vauva nukkuu huomattavan paljon
- vauva/pikkulapsi ei tee vuorovaikutusaloitteita
- lapsi on motorisesti velto, passiivinen
- lapsen kokonaiskehitys on jäljessä.

Esimerkkejä haavoittavista tilanteista:

- *Fyysinen tai psyykinen väkivalta tai seksuaalinen loukkaaminen, esim. tukistaminen, nippaaminen, vauvan ravistelu, nimittely, huutaminen, sitominen, tunkeutuva kutitaminen tai vauvan seksuaalissävyytteinen koskettelu.*
- *Vauvan mitätöinti tai hylkääminen –vauvan hädän huomiotta jättäminen.*
- *Eroon joutuminen ensisijaisesta hoitajasta.*
- *Vanhemman tai huolehtivan aikuisen menetys.*
- *Väkivaltaisessa perhetilanteessa eläminen.*
- *Läheisen vakavan onnetumuuden näkeminen ja kokeminen.*
- *Hoidon ja/tai vuorovaikutuksen laiminlyönti.*
- *Vauvan hylkääminen tai itsensä varaan jättäminen.*
- *Vauvan tai pikkulapsen sairaalahoidot ja kivuliaat tai pakottavat toimenpiteet.*

LAPSEN JA PERHEEN AUTTAMINEN EPÄILLYSSÄ VÄKIVALTA- JA LAIMINLYÖNTITILANTEESSA

Lapsen kaltoinkohtelu on vanhempien tai muiden aikuisten tai lasta huomattavasti isomman lapsen/nuoren toimintaa, joka vahingoittaa lasta henkisesti tai fyysisesti. Lapsen kaltoinkohtelun kohdalla varhainen puuttuminen on ensiarvoisen tärkeää. Mahdollisimman aikainen puuttuminen ehkäisee ongelmien kasaantumista ja pahentumista sekä katkaisee väkivallan kierteen. (THL Lapsen tukeminen)

- Työntekijöiden tulee ottaa vanhempien kanssa puheeksi vauvaan liittyvä huoli hoitamattomuudesta ja/tai kaltoinkohtelusta. Aina vanhemmat eivät tiedä kohtelevansa lasta huonosti. Vain harvoin he ottavat asian itse puheeksi työntekijöiden kanssa.
- Jos vauvan turvallisuudesta on huoli, työntekijän on toimittava välittömästi.
- Muista, että velvollisuutesi on tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli lastensuojelullinen huoli herää. Lastensuojelussa tehdään palvelutarpeenarvio

perheen avuntarpeesta.

- Lasta laiminlyövä vanhempi tarvitsee apua. Selvitä, mitkä ovat alueellasi ne tahot, joista vanhemmat voivat saada apua esim. sosiaalitoimi, lastenneuvolan perhetyö, perheneuvola, lastenpsykiatrian pienten lasten ryhmä, aikuispsykiatria.

Mikäli lapsella on fyysisiä vammoja huolehdi, että hän pääsee asianmukaisiin tutkimuksiin

Laki lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä 1009/2008 (Finlex)

”Eriyksen herkkä lapsi on silloin, kun hänellä on ennestään muita traumakokemuksia ja/tai häneltä puuttuu suojaavia aikuisia elämästään.

*Etsi itsellesi mielen maisema,
jossa olet turvassa.*

*Ei eilen – ei huomenna –vaan
juuri nyt.*

Paikka, jossa voit olla vaan.

TEE LASTENSUOJELUILMOITUS:

bit.ly/lastensuojeluilmoitus

LISÄOHJEITA SAAT MYÖS SOSIAALIPÄIVYSTYKSESTÄ:

TEE ILMOITUS POLIISILLE, JOS ESILLE TULEE EPÄILY
LAPSEEN KOHDISTUNEESTA SEKSUAALIRIKOKSESTA TAI
PAHOINPITELYSTÄ, JOKA EI OLE LIEVÄ:

bit.ly/rikosepailylapseen

MIKÄLI OLET EPÄVARMA RIKOSILMOITUKSESTA KONSULTOI
POLIISIA ASIASTA:

<http://www.poliisi.fi/yhteystiedot>

PIDÄ HUOLTA MYÖS ITSESTÄSI!

Myötätuntostressi on emotionaalinen tila, joka syntyy yhteydestä traagisiin asioihin ja halusta auttaa ihmisiä, jakaa heidän todellisuuttaan. Jos myötätuntostressi pitkittyy eikä sille ole purkukanavia, kehittyy myötätuntuupumina. (Leena Nissinen 2014)

Kohtaaja tarvitsee:

KOHTAAJA

LUPA KOHDATA

Selkeä, yhdenmukainen
lainsäädäntö.
Ohjeet ja niiden tuntemus.

USKALLUS KOHDATA

Koulutus ja
kokemusoppiminen.

TUKI KOHDATA

Tietoisuus ryhmän tuesta.
Konsultaation mahdollisuus
työnohjaus.

ÄLÄ JÄÄ YKSIN.

- Hae tukea tekemällä tiimityötä, juttelemalla muiden koulusi työntekijöiden kanssa, pyytämällä esimiehen ja kollegoiden tukea. Työpaikan avoin ja rehellinen vuorovaikutuskulttuuri sekä työnohjaus ehkäisee myötätuntuupumusta.

TUNNISTA MYÖTÄTUNTOUPUMUS

- Ammatillinen rooliviitta voi suojata sinua, mutta antaa myös harhaanjohtavan tunteen haavoittamattomuudesta. Myötätuntuupumus ei ole merkki avuttomuudesta tai taitamattomuudesta vaan se on merkki välittämisestä.
- Myötätuntuupumus on pysyvä psykofyysinen jännittyneisyyden tila. Siihen voi liittyä vaikeus sietää vastoinkäymisiä, luottamus itseen ja toisiin vähenee. Ongelmakeskeisyys lisääntyy ja ammatillinen itse-

tunto laskee. Ihmissuhteissa kyynisyyttä, eristäytymistä.

- Keskittyminen vaikeaa, unohdeltua. Epävarmuuden sietokyky laskee ja esim. luokkatilanteissa ärsyyntyy helpommin oppilaisiin.

HUOLEHDI ITSESTÄSI.

Pidä huolta syömisestäsi, levosta ja liikkumisestasi. Hakeudu sinulle iloa tuottaviin harrastuksiin ja ihmiskontaktteihin. Ota aikaa itsesi tutkiskeluun, anna itsellesi lupa itkeä ja olla tarvitseva. **Hengitä**

HAE APUA

Jos huomaat itsessäsi oireita, puhu ammattilaiselle. Jos oireet kestävät enemmän kuin kaksi tai kolme viikkoa hakeudu ammattilaiselle. Tunne oma historiasi ja hae apua omien traumojesi läpikäymiseen. aikuinen, jolla itsellään läpikäymättömiä traumoja on herkempi myötätuntuupumukselle.

Tarinat sinänsä eivät uuvuta, vaan muutokset kokemusmaailmassa: kielteisyyt, toivottomuus, ihmissuhdeongelmat, ammatilliset itsesyytökset...

(Rajansa kaikelle, Leena Nissinen 2014)

VSSHP:N ALUE: OHJEITA LAPSELLE, PERHEELLE SEKÄ TYÖNTEKIJÄLLE

Palvelupolut, palvelut ja hoitotahot paikkakunnittain.
Nettilinkit, joista löydät lisää tietoa.

PSYKKISESTI OIREILEVA LAPSI

- hoitoreitit.vsshp.fi

PSYKKISESTI OIREILEVA NUORI

- www.mielenterveystalo.fi/nuoret

LASTENSUOJELUN KÄSIKIRJA

- www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/pahoinpitely-ja-seksuaalinen-hyvaisikaytto

ENSI JA TURVAKOTI, NETTITURVAKOTI

- www.nettiturvakoti.fi
- www.ensijaturvakotienliitto.fi/asiaa_lastensuojelusta
- virtuaalikirja.fi/ensijaturvakotienliitto

NOLLALINJA

- www.nollalinja.fi

NUORTEN NETTI MLL

- www.mll.fi/nuortennetti

NUORTEN TURVATALOT

- www.punainenristi.fi/hae-tukea-ja-apua/nuorten-turvatalosta

LAPSI RIKOKSEN UHRINA

- oikeus.fi/fi/index/esitteet/lapsirikoksenuhrina.html

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS

- nuoret.riku.fi

VARJOMAAILMA

- www.varjomaailma.fi

PESÄPUU

- www.pesapuu.fi/evaskori

TURUN KRIISIKESKUS

- www.mielenterveysseurat.fi/turku

MAAHANMUUTTAJAT JA MONIKULTTUURISUUS

- www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus

LUO LUOTTAMUSTA, SUOJELE LASTA

- verkkokoulut.thl.fi/suojelelasta

VAMMAISEN LAPSEN NÄKEMYKSEN

SELVITTÄMINEN

- lsl.e-julkaisu.com/vammaisen-lapsen-nakemysten-selvittaminen

MUITA ITSELLENI TÄRKEITÄ OSOITTEITA JA YHTEYSTIETOJA:

TÄMÄN OPPAAN LAATIJAT

Copyright © 2017 hankeagentti, psykoterapeutti
Outi Abrahamsson Lupa auttaa! -hanke

- Erityisasiantuntija, lastenpsykiatri Jukka Mäkelä THL
- psykologi, psykoterapeutti Johanna Pirinen VSSHP Oikeuspsykiatrinen tutkimusyksikkö,
- Apulaisylilääkäri Hanna Manninen VSSHP Lastenpsykiatrian yksikkö
- psykologi, psykoterapeutti Päivi Saranpää VSSHP Lastenpsykiatrian yksikkö
- Lastenlääkäri Anna-Maija Kujari VSSHP Lasten- ja nuorten klinikka
- sairaanhoitaja Susanna Loponen VSSHP Lasten- ja nuorten klinikka
- erityisluokanopettaja Heli Liski Kiinamyllyn koulu

TURUN
ENSI- JA
TURVAKOTI RY

LUPA AUTTAA!

WWW.LUPAAUTTAA.FI

**HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE**